

- активізація розвитку фондового ринку та формування на його базі системи індикаторів реальної ринкової вартості компанії;

- підвищення рівня кваліфікації керівних кадрів та формування відчуття власника серед акціонерів;

- цивілізоване вирішення корпоративних конфліктів через судову систему;

- формування, впровадження та реалізація гнучкої й ринково адекватної корпоративної політики як за структурними аспектами, так і в цілому відповідно до умов вітчизняного корпоративного сектора економіки держави та вимог стратегічного блоку корпоративного менеджменту суб'єкта господарювання корпоративного типу;

- стабілізування політичної ситуації в країні;

- надання іноземним інвесторам правових гарантій;

- створення спеціалізованих інвестиційних банків із забезпеченням пільгових умов кредитування інвестиційних проектів.

Проте цих заходів недостатньо. Особливої уваги вимагає робота з інвесторами в регіонах, оскільки майже в кожному п'ятому місті України інвестицій немає взагалі, а в багатьох містах їх обсяги малі.

В залученні інвестицій велику роль грає приватизаційний процес. Його необхідно зробити прозорим,

інакше не викоренити тенденцію до розповсюдження скандалів, відлякуючи інвесторів.

Істотному покращенню умов інвестування в Україні сприяла б практика побудови системи обслуговування органами ДПП безпосередньо інвесторів. Платник податку, який планує вкладення крупного капіталу у виробництво, міг би подати в податкові органи інформацію про цілі та структуру інвестицій. Відповідно має бути визначений чіткий порядок оподаткування, згідно з діючим українським податковим законодавством, тим самим виключаючи в подальшому перерахування фінансових санкцій. Подібна практика широко застосовується у зарубіжних країнах.

В Україні необхідно активізувати створення інформаційних мереж для інформаційної підтримки вітчизняного бізнесу і забезпечення його конкурентоспроможності.

Планування і регулювання інвестиційної діяльності і сьогодні залишаються актуальними. Ще не достатньо відпрацьована сфера формування джерел і ресурсів інвестицій, що може бути предметом подальших досліджень, причому, обговорюючи дані питання, необхідно враховувати інтереси інвестора в ув'язці з економічними інтересами держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV // zakon1.rada.gov.ua.
2. Кудря Я.В. Актуальні проблеми управління акціонерними товариствами в Україні / Я.В. Кудря // Актуальні проблеми економіки – 2007. – №2(68) – С.68-73.
3. Карпенко Г.В. Нормативно-правове забезпечення корпоративного управління: проблеми залучення інвестицій на вітчизняні підприємства / Г.В.Карпенко, А.П.Данькевич // Фінанси України. – 2009. – № 7. – С. 39-46.
4. Кравченко В.В. Інвестиції, як один із шляхів покращення конкурентоспроможності підприємств / В.В. Кравченко // www.confcontact.com.ua.
5. Черток Д.Л. Проблеми залучення інвестицій в економіку України та шляхи їх рішення / Д.Л.Черток, С.П.Тітова // www.udau.edu.ua/library.

УДК 338.436.33(477):631.164.23

КАЛАМАН О.Б., асистент, ЯРОВЕНКО Т., студ.
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИВАННЯ ТА РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ

У статті досліджено інвестиційне середовище країни. Розглянуті основні проблеми інвестиційної діяльності у вітчизняній економіці. Визначені пріоритетні шляхи інвестиційного розвитку агропромислового комплексу України.

Ключові слова: іноземні інвестиції, механізм інвестиційної діяльності, джерела інвестування, економічна криза, державне регулювання, фактори іноземного інвестування, інвестиції у сільське господарство, інвестиційні ризики.

In article the investment environment of the country is investigated. The basic problems of an investment activity in domestic economy are considered. The priority ways of Ukraine agriculture investment development are defined.

Key words: foreign investments, mechanism of investment activity, investment source, economic crisis, state regulation, factors of foreign investment, investment into agriculture, investment risks.

Вступ. Сучасну ринкову економіку неможливо уявити без іноземних інвестицій, які поширені як у промислово розвинутих країнах, так і в країнах, що розвиваються. Інвестиції є основою розвитку підприємств, окремих галузей та економіки країни в цілому. Від уміння інвестувати залежить розквіт чи занепад власного виробництва, можливості вирішення соціальних й екологічних проблем, сучасний рівень і потенційний динамізм фізичного, фінансового та людського капіталів. Без надійних основ інвестиційної діяльності, якими б професійно володіли спеціалісти відповідного профілю, марно сподіватися на сталий розвиток вітчизняного виробництва, науково-технічний і соціальний прогрес, а з ними і на належне місце у світовому господарстві [1].

Загалом, в Україні діючий механізм інвестиційної діяльності є неповним і не має достатньої методологічної та методичної основи. У ньому відсутні такі складові, як фінансовий механізм інвестиційного процесу відтворення капіталу, фінансово-кредитний механізм інвестиційної діяльності, механізм формування ресурсів та джерел інвестування на підприємстві, механізм державного регулювання інвестиційної діяльності, формування ринку капіталу та ринку інвестицій та ін. [2].

На сучасному етапі економіка України, включаючи її агропромисловий комплекс, перебуває у стані глибокої кризи. Негативний вплив мають структурні, міжгалузеві диспропорції, що накопичилися у народному господарстві впродовж кількох десятиліть й призвели до гострого дефіциту товарів виробничого і невиробничого призначення, і особливо енергоносіїв. Криза посилюється розбалансованістю фінансово-кредитної системи, невідповідністю сформованих управлінських структур потребам економічного розвитку [1].

За умов надзвичайно високої монополізації економіки, галузі переробної промисловості та АПК були дуже чутливими до різких змін соціально-економічної ситуації в Україні. Економічна криза багатосторонньо впливає на розвиток інвестиційного процесу, перш за все у АПК. З одного боку, необхідність здійснення структурної перебудови потребує великих капітальних вкладень у такі ключові виробництва, як машинобудування для переробних галузей АПК, випуск таропакувальних засобів і матеріалів, включаючи необхідне устаткування, біотехнології в агропромисловому виробництві. Економічний підйом цих господарських ділянок призвів б до значної позитивної ланцюгової реакції в усьому агропромисловому комплексі. Але вітчизняна промисловість не може забезпечити належний рівень розвитку відзначених галузей тільки завдяки традиційному використанню власних ресурсів. Цілий ряд засобів виробництва взагалі не випускається в Україні. Наприклад, нове обладнання для переробки молока виробляється тільки в декількох країнах і декількома великими корпораціями. Тому проблема імпорту товарів виробничого призначення й іноземних інвестицій для розвитку

АПК є надзвичайно актуальною для України сьогодні [3].

Постановка завдання. Деякі аспекти інвестування та розвитку агропромислового комплексу України розглядали вітчизняні вчені, такі як Л.М. Борщ, О.М. Тарабукіна, Є.О. Ланченко, Н.В. Петруня, І.В. Шалигіна, О.О. Євтушевська, Г.О. Мазур, Т.В. Мацибора, Ю.М. Воробйов та інші. Проте питання, пов'язані із проблемами інвестування та розвитку агропромислового комплексу України, залишаються розробленими недостатньо. Метою цієї статті є з'ясування ролі інвестування у вирішенні проблем розвитку АПК України.

Результати. Відповідно до Закону України "Про іноземні інвестиції", до іноземних інвестицій відносяться усі види цінностей, вкладених безпосередньо іноземними інвесторами в об'єкти підприємницької й інші види діяльності з метою одержання прибутку (доходу) чи досягнення соціального ефекту.

Основним напрямом державного регулювання інвестиційної політики України для АПК має бути визначення пріоритетних галузей виробництва, тобто об'єктів першочергового іноземного інвестування. Одним з провідних критеріїв доцільності такого вибору повинна бути можливість досягти ланцюгової реакції господарської активності та зростання в усьому агропромисловому комплексі як наслідку первинної ін'єкції капіталів. У зв'язку з цим, враховуючи вітчизняні потреби і світовий досвід, особливо країн Східної Європи, для умов України можна запропонувати такі пріоритетні сфери для залучення іноземних інвестицій із метою забезпечення динамічного розвитку переробних галузей АПК:

- виробництво технологічного устаткування для цукрової, олійно-жирової, хлібопекарної, борошномельно-круп'яної, м'ясо-молочної промисловості;
- виробництво тари і упаковки;
- біотехнології в галузях переробної промисловості АПК;
- створення об'єктів соціальної інфраструктури.

Про доцільність зазначених пріоритетів свідчить той факт, що в Україні від несвоєчасного збору і вивозу, поганого збереження і переробки цукрового буряка щорічно втрачаються до 600-800 тис. т. цукру. Аналогічні приклади можна навести і по інших галузях і виробництвах. Звичайно, перерахування пріоритетів має попередній характер. У залежності від нагромадження досвіду залучення іноземних інвестицій його потрібно буде коректувати [6].

Однак, застосування пільг, як одного з інструментів державного регулювання, у зазначених сферах повинно мати місце тільки тоді, коли вироблена продукція за своїми технічними (технологічними) характеристиками не поступається найбільш розповсюдженій на ринках розвинутих країн. Доцільність таких дій обумовлена ще і

необхідністю стимулювання випуску конкурентоздатної продукції, з якою би вітчизняні виробники могли вийти на світовий ринок [4, 7].

Також існує багато факторів, які перешкоджають надходженню іноземних інвестицій, а точніше бажанню розвинутих країн інвестувати саме в Україну. До них, наприклад, можна віднести:

- нестабільність і невизначеність законодавчих актів, різкі і непередбачені зміни в податковій політиці;
- невизначеність у питаннях власності, особливо на природні ресурси;
- неконвертованість внутрішньої валюти;

- гострий дефіцит комерційної, юридичної і ринкової інформації і багато інших проблем [8].

Треба зазначити, що основними інвесторами в агропромисловий комплекс України є країни:

- у сільське господарство: Кіпр, Великобританія, Данія, Сполучені Штати Америки, Німеччина, Австрія, Франція, Російська Федерація (рис.1);
- в харчову промисловість: Нідерланди, Швеція, Кіпр, Великобританія, Сполучені Штати Америки, Швейцарія, Франція, Німеччина, Російська Федерація (рис. 2).

Рис. 1. Іноземні інвестиції в сільське господарство, млн. дол. США

Іноземні інвестиції в АПК України надходять у таких формах:

- прямі іноземні інвестиції (ПІІ);
- інвестиції в основний капітал;
- інвестиції у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів.

Станом на 01.07.09 р., починаючи з 1992 року, в агропромисловий комплекс України було залучено 2628,4 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій (6,9 % загального обсягу ПІІ в економіку). З них вкладено 1792,1 млн. дол. США (4,7%) у 769

підприємств харчової та переробної промисловості та 836,3 млн. дол. США (2,2%) у 668 сільськогосподарських підприємств.

Приріст іноземного капіталу за 6 місяців 2009 року склав 138,1 млн. дол. США, що в 3,4 рази менше, ніж за аналогічний період минулого року. При цьому інвестиційні вкладення у харчову промисловість досягли 106,1 млн. дол. США. Обсяг залучення іноземних інвестицій в сільське господарство з початку року збільшився на 32 млн. дол. США.

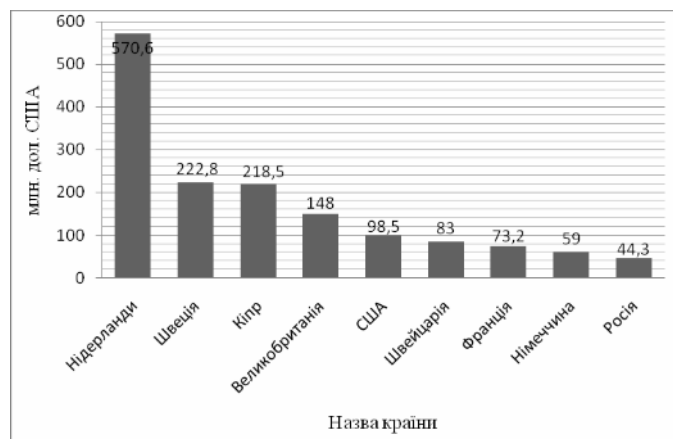

Рис. 2. Іноземні інвестиції у харчову промисловість, млн. дол. США

За шість місяців 2009 року загальні обсяги інвестицій по Україні склали 56,7 % до відповідного періоду минулого року. Станом на 1 липня 2009 року в агропромисловий комплекс України було залучено

7944,3 млн. грн. інвестицій в основний капітал (14,7 % від загального обсягу інвестицій в економіку – 54081,7 млн. грн.). З них 4756,5 млн. грн. вкладено в харчову та переробну промисловість, 3181,8 млн. грн.

у сільське господарство та 5,9 млн. грн. у рибицтво (відповідно 8,8%, 5,9 % та 0,01% від загального обсягу інвестицій в економіку) [9].

Обсяги залучення інвестицій в сільське господарство в порівнянні з відповідним періодом минулого року становлять 54,3%, у тому числі: в галузі рослинництва 54,3%, тваринництва – 52,5%, надання послуг у рослинництві і тваринництві, облаштування ландшафту – 184,1%, рибацтво та рибицтво — 61,6%.

Лідерами за обсягами зростання освоєних інвестицій у сільське господарство порівняно з відповідним періодом минулого року є лише:

- Сумська область (збільшення на 31,5%) та м. Севастополь (більше на 19,4%);

- майже на рівні минулого року спрацювали Миколаївська, Закарпатська та Одеська області (відповідно 99,8 %, 95,9% та 91,3%).

- значне зменшення обсягів залучених інвестицій відповідно до аналогічного періоду минулого року спостерігається в Луганській (32,19 %), Житомирській (30,8 %), Хмельницькій (30,3 %), Івано-Франківській (21,5 %) областях та м. Києві (2,4 %).

Слід зауважити, що питома вага освоєних інвестицій в основний капітал у сільське господарство України складає 5,9 %. Очолюють такий список Тернопільська (24,4 %), Сумська (23,5%), Черкаська (22,3 %), Херсонська (21,1 %), Чернігівська (17,9 %), Кіровоградська (12,4 %), Вінницька (10,8 %), Хмельницька (10,6%), Миколаївська (9,6 %), АР Крим (9,4 %) Запорізька (7,6 %), Харківська (7,3 %), Київська (6,5 %) області, у яких цей показник значно вище середнього рівня.

За 6 місяців 2009 року за цим напрямком інвестицій в основний капітал освоєно на суму 4756,5 млн. грн, що становить 64,8 % до відповідного періоду минулого року (без урахування виробництва тютюнових виробів - відповідно 4250,2 млн. грн і 60,8 %).

Слід відмітити значне зростання обсягів освоєних інвестицій (у відсотках в порівнянні з відповідним періодом минулого року) у виробництво готових кормів для тварин 139,5 %, виробництво тютюнових виробів 148,7 %, виробництво олії та тваринних жирів 201,7 %, виробництво дистильованих алкогольних напоїв – 306,1%.

Майже на рівні минулого року освоєно інвестиції у виробництво мінеральних вод та інших безалкогольних напоїв 97,6 %. Більш ніж удвоє знизилась обсяги інвестицій (у порівнянні з відповідним періодом минулого року) на: виробництво борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалю та крохмальних продуктів – 40,2%; виробництво молочних продуктів та морозива – 44,2 %; виробництво м'яса та м'ясних продуктів – 50,3 %; виробництво виноградних вин – 46,1 %; виробництво напоїв - 59,5%.

За обсягами інвестування виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів по відношенню до загального обсягу інвестицій серед регіонів лідирують: Кіровоградська (37,7 %), Миколаївська (27,6 %), Вінницька (24,7 %), Чернігівська (21,6 %), Харківська (17,0 %) області при середньому рівні по Україні 8,8 %, в той час, як у інших областях на розвиток харчової промисловості направляється менше 3% таких інвестицій: АР Крим (2,8 %), Луганська (2,6 %), Івано-Франківська (2,3 %), Дніпропетровська (2,2 %) області та м. Севастополь (0,3%). [9]

Висновки. Таким чином, можна зробити наступні висновки. По-перше, інвестиції є основою розвитку підприємств, окремих галузей та економіки країни в цілому. По-друге, слід відмітити, що стан інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки України знаходиться на низькому рівні. Інвестиційний клімат є несприятливим для інвесторів. Сам інвестиційний процес розглядається як довгострокове вкладення коштів в цілях створення нових і модернізації діючих сільськогосподарських підприємств, інвестор, в свою чергу, прагне отримати швидкий дохід з мінімальним ризиком. Бар'єри і ризики для інвестицій, як і раніше, залишаються високими. По-третє, для того щоб поліпшити інвестиційний клімат в аграрному секторі економіки України необхідно: а) стабілізувати ситуацію, яка є у державі, вдосконалити законодавство; б) дотримуватися економічних законів, насамперед законів вартості, грошового обігу, пропорційності; в) займатися підвищенням ефективності сільськогосподарського виробництва, для того щоб забезпечити зростання фінансових накопичень та їх трансформацію в інвестиції; г) посилити роль держави у банківській системі створенням державного спеціалізованого банку (земельного, іпотечного, інвестиційного тощо), через який держава мала б регулювальний вплив на кредитний ринок і кредитні відносини в галузі агропромислового виробництва. І, по-четверте, можна сказати, що фінансові інвестиції є одним з найважливіших джерел ресурсів економічного зростання АПК. Вирішення цих та інших питань дасть змогу раціональніше використовувати залучені кошти, контролювати їх рух і своєчасне повернення. Отже, маючи такі вагомні важелі регулювання, як податкову, бюджетну, грошово-кредитну, антимонопольну, цінову та амортизаційну політику, держава має суттєво впливати на мотивацію розвитку інвестиційної діяльності в АПК. А виважена державна інвестиційна політика в аграрній сфері АПК мусить стати одним з найголовніших напрямів виходу з фінансової і матеріально-технічної кризи, в яку потрапила українська аграрна економіка.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрійчук В.Г. Сучасна аграрна політика: проблемні аспекти [Текст] / В.Г. Андрійчук, М.В. Зубець, В.В. Юрчишин. - К.: Аграрна наука, 2005. - 140 с.

2. Білоусько Я.К. Державна підтримка техніко-технологічного забезпечення аграрного виробництва [Текст] / Я.К. Білоусько, В.О. Питулько, В.Л. Товстопят // Економіка АПК. - 2005. - № 5. - С. 31-32.
3. Гайдуцький П.І. Про основні засади реформування системи державної підтримки сільського господарства та сільської території [Текст] / П.І. Гайдуцький // Економіка АПК. - 2005. - №11. - С. 43-48.
4. Гуткевич С.О. Інвестиційна пріоритетність галузей агропромислового комплексу [Текст] / С.О. Гуткевич // Актуальні проблеми економіки. - 2004. - № 10. - С. 143 – 148.
5. Закон України № 2198 – XII від 13.03.1992 «Про іноземні інвестиції» (зі змінами і доповненнями).
6. Кириленко І.Г. Аграрна реформа в Україні: надбання, проблеми [Текст] / І.Г. Кириленко // Економіка АПК. - 2005. - № 5. - С. 8-14.
7. Шурик М.В. Інвестування сільського господарства: інвестиційні пріоритети на напрямки [Текст] / М.В. Шурик, М.М. Шурик // Статистика України. - 2006. - № 4. - С. 51 – 55.
8. Ярошенко Ф.О. Інвестиції на розвиток сільського господарства [Текст] / Ф.О. Ярошенко // Актуальні проблеми економіки. - 2003. - № 6. - С. 34 – 36.
9. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики / Електронний ресурс /, режим доступу: <http://www.minagro.kiev.ua/page/?6659>

УДК 338.518

КОРСИКОВА Н.Н., канд. екон. наук, доцент, ТОЛСТЫХ А.В., магистр
Одесская национальная академия пищевых технологий, г. Одесса

ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ КАЧЕСТВА

В статье рассмотрены основные характеристики, достоинства и недостатки процессного и системного подходов к формированию системы менеджмента качества. Обоснована необходимость формирования интегрированной системы менеджмента качества и предложено использование одной из современных и популярных методик – «Практическая программа революционных преобразований на предприятиях» («20 ключей»).

Ключевые слова: система менеджмента качества, жизненный цикл изделия, процессный подход, системный подход, «практическая программа революционных преобразований на предприятиях».

The article describes the main characteristics, advantages and disadvantages of process and system approaches to the formation system of quality management. Shows necessity of creating an integrated quality management system and offering the use one of a modern and popular techniques - “ Practical program of revolutionary transformations at the enterprises” (“20 keys”).

Key words: system of quality management, life cycle of product, process approach, systems approach, practical program of revolutionary transformations at enterprises.

Введение. Идея постоянного улучшения деловой активности компаний, процессов, качества продукции и систем менеджмента качества (СМК) активно разрабатывалась начиная с 50-х гг. XX столетия многими специалистами (Фейгенбаум, Джуран, Кросби, Демингом, Исикавой, Тагути и др.). Требования постоянного улучшения качества, положенные в основу принципов менеджмента качества (ИСО 9000:2000) [1] и направленные на удовлетворение заинтересованных сторон (в первую очередь потребителя), сегодня становятся парадигмой развития. Успешное управление предприятием может быть достигнуто путем внедрения и поддержания соответствующе системы, которая разработана и

используется для постоянного улучшения выполнения всех работ на предприятии.

Современные подходы менеджмента качества диктуют вполне понятные требования и принципы к управлению предприятием, такие как процессный подход, системный подход, принятие решений, основанных на фактах, непрерывное улучшение и т.п. Однако реализация данных принципов на практике не всегда проста и выполнима без специальных инструментов управления и отлаженных процедур. В данной статье будут рассмотрены вопросы обоснованности применения разных подходов формирования системы менеджмента каче-